

**Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse om bæredygtige bydele og små lokalsamfund —  
Miljøpolitik på det subkommunale niveau**

(2020/C 141/07)

|                  |                                                                                                  |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ordfører:</b> | Gaetano ARMAO (IT/EPP), næstformand for regionalrådet og regional minister for økonomi, Sicilien |
|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|

**POLITISKE ANBEFALINGER**

DET EUROPÆISKE REGIONSUDVALG

**A. Forståelse af bæredygtige bydele og små lokalsamfund**

1. bifalder den integrerende karakter af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling og især mål 11 »Bæredygtige byer og lokalsamfund« om inklusive, sikre, modstandsdygtige og bæredygtige menneskelige bosættelser;
2. ønsker at fremhæve den centrale rolle, som demokratisk og inklusiv forvaltning på flere niveauer spiller i partnerskabet mellem alle niveauer, herunder eventuelt også det subkommunale niveau, hvor der findes mere eller mindre formaliserede strukturer, kompetencer og ressourcer. Det kan være nyttigt at inddrage dem i forvaltning på flere niveauer af hensyn til udviklingen og den effektive gennemførelse af politikker og med henblik på at legitimere det demokratiske system. Udvalget bemærker, at dette navnlig gælder for politikker på områder, der omhandler borgernes største bekymringer, og hvor både udfordringerne og de politiske reaktioner i høj grad påvirker borgernes hverdag, f.eks. inden for miljøspørgsmål og klimaændringer;
3. gør opmærksom på, at der er gang i utallige tiltag for at fremme bæredygtige lokalsamfund, hvilket nødvendiggør samfundsmæssige omstillinger, der kan tackle de nye former for sociale, økonomiske og miljømæssige uligheder. Blandt disse tiltag kan nævnes EU's dagsorden for byerne og dets partnerskaber, Leipzigcharteret om bæredygtige europæiske byer, Aalborgcharteret og The Aalborg Commitments, den baskiske erklæring, den nye dagsorden for byerne og mange flere;
4. efterlyser i overensstemmelse med sin prioritet nr. 1 for 2015-2020 »Jobskabelse og bæredygtig vækst i byer og regioner til forbedring af borgernes livskvalitet« en strategi til at fremme bæredygtige lokalsamfund, der omfatter alle områder i disse samfund, og som sikrer, at også de mindre velstående områder får de nødvendige muligheder for at udvikle bæredygtige løsninger;
5. gør gældende, at formålet med konceptet for bæredygtige lokalsamfund bør være at sanere fattige og sårbare områder ved at kombinere sociale og miljømæssige mål i overensstemmelse med RU's udtalelse om »Det 7. miljøhandlingsprogram og den bæredygtige by«;
6. henviser til RU's udtalelse »Mod et 8. miljøhandlingsprogram«, hvis formål er at sikre, at der tages højde for behovene i alle typer af lokalsamfund i EU's miljøpolitikker;
7. mener, at en vellykket gennemførelse af mange af EU's og medlemsstaternes miljøpolitikker afhænger af, at lokalsamfund på subkommunalt niveau tager ansvar og bidrager;
8. er af den opfattelse, at miljøet både på kommunalt og subkommunalt niveau kan være kendetegnet ved særlige, vigtige forhold. Miljøudfordringerne kan slå igennem på en helt særlig måde i forskellige områder inden for en enkelt kommune. Udvalget understreger, at det af den grund er vigtigt at udforme helhedsorienterede strategier på hvert niveau, hvor der tages passende højde for mere lokale/anderledes situationer, der kan kræve særlige reaktioner og input;
9. anerkender, at ansvaret for at involvere de subkommunale niveauer ligger hos de myndighedsniveauer i medlemsstaterne, der er ansvarlige for de subkommunale niveauer. De kompetente lokale og regionale myndigheder har et vigtigt ansvar for hele deres territoriale område, som skal tages alvorligt. Udvalget opfordrer disse forvaltningsniveauer til aktivt at inddrage og støtte de subkommunale niveauer i gennemførelsen af miljøpolitikken og give de lokale beboere mulighed for at gøre deres lokalsamfund mere bæredygtige;

10. erkender, at der anvendes meget forskelligartede betegnelser for typer af lokalsamfund, bl.a. flække, nabolag, distrikt, kreds, kvarter, landsby, sogn, bydel. Nogle af disse betegnelser dækker over administrative enheder, andre over fællesskaber uden en administrativ funktion. Derfor anvendes der i denne udtalelse betegnelserne »under det kommunale niveau« og »subkommunalt niveau«;

11. anerkender, at rammerne for de små lokalsamfund varierer, fra by til land, tæt- til tyndtbefolkede områder og velstående til dårligt stillede områder;

12. understreger, at det er særligt vigtigt at tage højde for, at bestemte geografiske forhold skaber særlige miljødordringer. Nedenstående områder har på grund af deres afsides beliggenhed undertiden unikke naturlige karakteristika, som øger deres betydning for miljøet uforholdsmæssigt:

- a. små øer kan være fysisk afskåret fra den øvrige del af de kommuner, som de er en del af, hvilket besværliggør adgangen til tjenester og beslutningstagningen og skaber stor afhængighed af tilførsel udefra og lille administrativ autonomi. Samarbejdet med RU's interregionale gruppe »Øregioner« og med andre netværk som ren energi for EU's øer, European Small Islands Federation, European Small Islands Network og andre aktiviteter i tilknytning til det nyudviklede begreb »Mediterranean Insularity« bør fremmes og udbygges;
- b. tyndtbefolkede og underbefolkede områder ligger ofte langt fra den øvrige del af kommunen. Samarbejdet med eksisterende netværk som nordlige tyndtbefolkede områder og sydlige tyndtbefolkede områder samt Euromontana bør fremmes og udbygges;
- c. lokalsamfund på subkommunalt niveau i områder med specifikke geografiske profiler, såsom bjerg- eller søområder;

13. anerkender betydningen af små kommuner, men understreger, at denne udtalelses fokus er de små lokalsamfund under det kommunale niveau, som har andre udfordringer. Lokalsamfund på subkommunalt niveau har måske ikke i) folkevalgte repræsentanter til at overvåge, hvordan projekter påvirker miljøet, og dermed sikre overholdelsen af EU's miljølovgivning; ii) offentlige fora til at diskutere deltagelse i EU-projekter og -aktiviteter, eller hvordan EU-politikken skal gennemføres på lokalt plan og iii) budgetter til at dække selv minimale udgifter eller teknisk viden om, hvordan man får adgang til EU-midler;

14. gør opmærksom på, at institutioner på subkommunalt niveau antager mange forskellige former, bl.a. men ikke udelukkende officielle offentlige organer, andre former for deltagelse, der organiseres af eller i samarbejde med offentlige myndigheder og lokale komitéer og aktivistgrupper;

15. minder om, at der på det subkommunale niveau — netop på grund af de mange forskellige organisatoriske strukturer i medlemsstaterne og den ofte mindre formaliserede organisation — findes et stort potentiale til at eksperimentere med deltagelses- og demokratiformer med henblik på at udvikle nye former for deltagelse og kommunikation (herunder bydelsfællesskaber, beboerforeninger i landsbyer, deltagelsesbaserede laboratorier og fora). Udvalget minder om, at navnlig miljø- og klimaaktiviteter har et enormt potentiale til at mobilisere borgerne i denne henseende;

16. anerkender den rolle, som frivillige græsrodsorganisationer bestående af borgerne i de små lokalsamfund spiller i lokale foreninger og komitéer, som beskæftiger med et bestemt miljøspørgsmål eller mere generelt arbejder for at fremme bæredygtighed. Hvor disse grupper kan samle ressourcer, færdigheder, energi og motivation, kan de lokale og regionale myndigheder med teknisk og økonomisk støtte og gennem regelmæssig høring spille en vigtig rolle i at give dem indflydelse.

## **B. Metoder til styrkelse af miljøpolitikken på det subkommunale niveau**

### **Inden for indsatsområderne**

#### *Lavemissionsudvikling*

17. påpeger, at det typisk er lokalsamfundene på subkommunalt niveau, der først mærker miljøproblemer med f.eks. luftkvaliteten og støj, og at de har begrænset kontrol med beslutningerne inden for transport og mobilitet, og udvalget konstaterer, at disse problemer er ujævnt fordelt inden for geografiske områder. Det er helt afgørende, at miljøovervågningsmekanismerne også opdeler data under det kommunale niveau, så der kan iværksættes målrettede foranstaltninger og løsninger;

18. støtter udviklingen af en sammenhængende vejledende ramme under det kommunale niveau og specifikt for øer, når det gælder modvirkningen af klimaændringerne og fremme af omstillingen til vedvarende ren energi. Et eksempel til efterfølgelse kunne være integrationen af ø-pagten i borgmesterpagten for klima og energi og kunne omfatte eksisterende initiativer som ren energi for EU's øer og Interreg-projektet Climate Active Neighbourhoods.

#### *Naturbaseret udvikling*

19. opfordrer til, at de små lokalsamfund (især på øer, i bjergene og på landet) inddrages i forvaltningen af naturområder, der ofte ikke følger kommunegrænserne. En sådan inddragelse kunne øge det lokale medansvar for de miljøpolitiske valg og mindske konflikter omkring spørgsmål som f.eks. arealanvendelsen. Deltagelse kan endvidere øge kendskabet til de socioøkonomiske fordele ved beskyttede naturområder, uanset om der er tale om Natura 2000-områder eller andre;

20. mener, at lokalsamfundene under det kommunale niveau bør have større indflydelse på gennemførelsen af naturbaserede løsninger, herunder på anlæg af grønne korridorer og bæltter, træplantning i byerne og bynære naturområder. Disse anstrengelser bør sikre lige adgang til naturen og de fordele, den har for menneskers sundhed, modvirkningen af og tilpasningen til klimaændringerne og den mere udbredte modstandsdygtighed over for menneske- og naturskabte katastrofer.

#### *Cirkulær udvikling*

21. efterlyser skræddersyet teknisk bistand fra de ansvarlige myndighedsniveauer til de små lokalsamfund, så de kan gennemføre bæredygtig spildevands- og affaldshåndtering og håndtere hav- og kystforureningen via nulaffaldsstrategier. Udvalget efterlyser fremme af eksisterende initiativer såsom OECD-projektet, der støtter byer og regioner i forbindelse med den cirkulære økonomi;

22. opfordrer til, at der udvikles foranstaltninger til fremme af socialt innovativ praksis på subkommunalt niveau, lige fra lånegrupper, som inden for lokalområdet er fælles om ting og redskaber, til reparationsgrupper, hvor medlemmerne kan få repareret genstande, som ellers ville blive smidt ud.

#### *Modstandsdygtig udvikling*

23. ser gerne, at anvendelsen af mikroklimatiltag som tilpasning til klimaændringerne breder sig, især i tætbebyggede byområder. Der kan være tale om både billige løsninger og mere komplekse tiltag for hele kvarterer som f.eks. afkobling af bygninger fra kloaksystemet for at forbedre håndteringen af stormflodsvand. Tiltag af den slags kan øge modstandsdygtigheden i de områder under det kommunale niveau, som er sårbare over for naturkatastrofer ved at lette presset på kritisk infrastruktur;

24. opmuntrer RU's medlemmer til at fremme regenererende fødevarsystemer, hvori der skabes økologiske, økonomiske og sociale fordele på og ud over det subkommunale niveau (f.eks. lokale skolehaver og fællesejede haver, lokalsamfundsstøttet landbrug og innovative landbrugsmetoder);

25. fremhæver bæredygtig turisme som en mulighed for vækst i de små lokalsamfund som anført i Europa-Parlamentets Forskningsstjenestes briefing »Sparsely populated and under-populated areas« og RU's tidligere udtalelser om turisme <sup>(1)</sup> og kulturarv <sup>(2)</sup>.

#### *Retfærdig og menneskecentreret udvikling*

26. henstiller, at EU anerkender den rolle, som de mange forskellige og innovative former for deltagelsesdemokrati spiller i at fremme bæredygtige lokalsamfund, navnlig på det subkommunale niveau. Dette potentiale kunne styrkes yderligere ved eksplicit at tage det demokratiske innovationselement i betragtning i EU's relevante miljøpolitikker eller som et element i EU's projektstøtte;

27. peger på den succesrige og langvarige indsats i forbindelse med Lokal Agenda 21 (LA21) som et udgangspunkt for inddragelse af det subkommunale niveau i miljøpolitikken. I de seneste årtier har LA21-initiativer hjulpet lokale myndigheder med at gennemføre strategier og aktioner for lokal bæredygtighed gennem udveksling af metoder, redskaber og bedste praksis.

<sup>(1)</sup> NAT-VI/009 (EUT C 185 af 9.6 2017, s. 15).

<sup>(2)</sup> SEDEC-VI/035 (EUT C 361 af 5.10 2018, s. 31).

## I de politiske processer

### Anerkendelse

28. er af den faste overbevisning, at EU bør tage hensyn til de særlige behov i og bidrag fra de små lokalsamfund under det kommunale niveau ved udarbejdelsen og gennemførelsen af sine miljøpolitikker;

29. foreslår, at der fastlægges mekanismer for inddragelse af subkommunale anliggender ved udarbejdelsen af RU's udtalelser og for at skabe opmærksomhed om disse spørgsmål i EU's institutioner og organer og for at udvikle et tættere samarbejde med de institutioner og netværk, der beskæftiger sig med eller repræsenterer de subkommunale strukturer på EU-plan;

30. opfordrer RU's medlemmer til selv at holde forbindelsen til lokalsamfundene på subkommunalt niveau i deres områder og trække på deres erfaringer i debatterne i RU og bruge dem som input i deres arbejde, især i RU-udtalelser, peer-to-peer-udvekslinger og eventuelt den tekniske platform for samarbejde om miljøet (GD for Miljø og Det Europæiske Regionsudvalg);

31. har planer om at henvise udtrykkeligt til lokalsamfund på subkommunalt niveau i udvalgets prioriteter for perioden efter 2020;

32. minder om EU's overordnede tilsagn om at arbejde for social, økonomisk og miljømæssig samhørighed, navnlig med henblik på at mindske forskellene i udviklingsniveau i de forskellige regioner (både på øer og på fastlandet) og i overensstemmelse med artikel 174 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, og understreger den vigtige rolle, som de subkommunale forvaltningsniveauer spiller i denne henseende;

33. foreslår, at man ser på muligheden for at udbygge kompetencefordelingsportalen ved i det relevante omfang at tilføje et supplerende afsnit for hver berørt medlemsstat, der omfatter enheder under det lokale niveau, idet man tager udgangspunkt i en analyse af deres rolle i miljø- og klimapolitikken;

34. opfordrer Kommissionen til at foretage en vurdering af muligheden for dels at indføre en pris for bæredygtige bydele for at opmuntre lokalsamfund til at engagere sig i forvaltningen af deres egne områder, dels tilrettelægge et enkeltstående eller et tilbagevendende arrangement for at fremme forbindelserne til de små lokalsamfund, f.eks. en årlig »europæisk dag for bæredygtige landsbyer og bydele«.

### Bevidstgørelse

35. tilbyder at arbejde for en bredere anerkendelse af det subkommunale niveaus betydning i den lokale miljøpolitik i de øvrige EU-institutioner og -organer. Det kunne bl.a. argumentere for, at det subkommunale niveau inddrages i EU-institutioners og -organers fremtidige politikdokumenter og revisioner af eksisterende strategier;

36. slår til lyd for, at der skabes opmærksomhed om det subkommunale niveau via EU's forsknings- og innovationsprojekter (Horisont 2020 og Horisont Europa) og ved at samarbejde med Det Europæiske Miljøagentur (EEA) og EU's forskningstjenester;

37. giver tilsagn om en dialog med Kommissionen, bl.a. inden for rammerne af den tekniske platform for samarbejde om miljøet for at sikre, at små lokalsamfund under det kommunale niveau tages tilstrækkeligt i betragtning, når konkrete EU-miljøpolitikker gennemføres. Her kan der bygges videre på GD for Miljø og andre generaldirektoraters igangværende arbejde med at udarbejde vejledende dokumenter og redskaber for små lokalsamfund og bydele.

### Kommunikation og formidling

38. accepterer at se nærmere på muligheden for at give adgang til materiale vedrørende EU-netværk og -aktiviteter af særlig interesse for små lokalsamfund på RU's hjemmeside ved at tilvejebringe information om netværk, programmer og arrangementer og indsamle relevante bidrag;

39. giver tilsagn om at evaluere, hvordan man kan fremme anerkendelsen af miljøresultater i små lokalsamfund ved at rette lyset mod bedste praksis og opmuntre til kopiering af bæredygtige løsninger. Det vil bl.a. se på mulighederne for integration med eksisterende anerkendelsesordninger og EU-priser i stil med praksis fra Europas miljøhovedstad og European Green Leaf, Natura 2000-priserne, prisen til forandringsfremmende tiltag og priser uddelt under den europæiske uge for affaldsreduktion;

40. understreger vigtigheden af, at gennemførelsen af miljølovgivningen i lokalsamfund under det kommunale niveau medtages i det årlige tema eller program for tilbagevendende EU-arrangementer om miljøet såsom den grønne uge, den europæiske uge for affaldsreduktion og den europæiske uge for regioner og byer;

41. støtter den tilpassede brug af IKT for at sikre bedre forbindelser internt mellem lokalsamfundene under det kommunale niveau og mellem disse lokalsamfund og deres lokale myndighed for at fremme demokratisk deltagelse og beslutningstagning.

#### *Finansiering*

42. understreger, at det er vigtigt, at aktører på det subkommunale niveau har adgang til EU's finansieringsprogrammer. Nogle af programmerne såsom URBACT-programmet har allerede fokus på bydele og fremmer europæisk udveksling og læring med henblik på bæredygtig byudvikling. Udvalget opfordrer i denne forbindelse til passende uddannelse af personalet i lokalsamfundene på subkommunalt niveau med henblik på effektiv anvendelse af EU-midler;

43. opfatter lokaludvikling styret af lokalsamfundet (CLLD) og LEADER-aktionsgrupper som særlige redskaber, der er bedre egnede til at mobilisere og inddrage det subkommunale niveau i bestræbelserne for langsigtet udvikling og realiseringen af Europa 2020-strategiens mål;

44. opfordrer Kommissionen til at vurdere, hvordan man bedst sikrer, at de små lokalsamfund kan bidrage til og få gavn af EU-støttede projekter til fremme af bæredygtighed på subkommunalt niveau. Det kan bl.a. ske via (i) medtagelse af specifikke henvisninger til små lokalsamfund i vejledende dokumenter og håndbøger, (ii) udarbejdelse og offentliggørelse af indkaldelser af interesselkøbegivelser og/eller arbejdsprogrammer, som specifikt henvender sig til lokalsamfund under det kommunale niveau, og (iii) forenkling og harmonisering af finansieringsreglerne og reglerne for støtteberettigelse for at opmuntre og gøre deres deltagelse nemmere (f.eks. omfordeling af tilskud) for at fremme en harmonisk udvikling i EU generelt (artikel 174 i TEUF).

Bruxelles, den 12. februar 2020.

Apostolos TZITZIKOSTAS

*Formand for  
Det Europæiske Regionsudvalg*